

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

a 10. évfolyam számára

2018-2019. TANÉV

ORSZÁGOS DÖNTŐ

2019. április. 26. 15.30 – 17.30

Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le!

A versenyző kódszáma:

Hiba esetén egyértelműen - egy áthúzással - javítson!

A feladatsorban szereplő források hivatkozásai az értékelési útmutatóban találhatóak!

Maximum: 100 pont

Elért pontszám:

1. Oldja meg a feladatokat!

a) Írja időrendi sorrendbe az uralkodók nevét balról jobbra haladva! **1 pont/**

II. Ulászló, V. László, Albert, I. Mátyás, I. Ulászló, Zsigmond, II. Lajos,

Helyes sorrend: _____

b-h) Írja az aláhúzott nevek fölé uralkodásuk évszámát! (kezdetétől a végéig!) **4 pont/**

i) Nevezze meg, ki nem szerepel a sorban! _____ **1 pont/**

j) Miért? _____ **1 pont/**

2. Írja annak a történelmi személynek a nevét a vonalra, akire a megállapítások jellemzőek! 6 pont /

- a) _____ Egy egész vármegyényi területet (a Modrus zsuppánságot) adományozott el egyszerre.
- b) _____ Itáliai ferences szerzetes, aki 25-30 ezres kereszties seregével indult kulcsfontosságú végvárunk felmentésére.
- c) _____ VIII. Henrik kisebbik lánya. Anglia királynője.
- d) _____ 1585 – 1622. máj. 13. Principissa, az erdélyi fejedelem felesége 1605-től.
- e) _____ Az ő műve az „Értekezés a módszerről”. A gondolkodás alapelemének tartotta a kételkedést: „Cogito ergo sum”.
- f) _____ Nevéhez köthető az 1790/91. évi X. tc., amely kimondta, hogy az ausztriai ház országai között Magyarország szabad és független, saját állami léttel és alkotmánnyal bíró ország.

3. Mi a közös bennük? Írja a vonalra! 5 pont/

- a) Radla, Asztrik, Gellért _____
- b) Spalato, Raguza, Zára _____
- c) II. Gusztáv Adolf, Bethlen Gábor, IV. Keresztély _____
- d) Szabács, Nándorfehérvár, Mohács (a XVI. század eleje) _____
- e) Nádasdy Ferenc, Frangepán Ferenc, I. Rákóczi Ferenc _____

4. Húzza át a sorba nem illő szót! Indokolja választását! 5 pont/

- a) harmincadvám, kapuadó, koronavám _____
- b) I. Károly, Oliver Cromwell, II. Jakab _____
- c) nemesi vármegye, egykamarás országgyűlés, erős fejedelmi hatalom _____
- d) Jobbágyrendelet, Urbárium, Ratio Educationis _____
- e) Ónod (1707), Sárospatak (1708), Szatmár (1711) _____

5. Írja a képek betűjele mellé, milyen korstílushoz kapcsolódnak az alábbi alkotások? 9 pont /

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

Soroljon fel az a) betűvel jelölt korstílus jellemzői közül hármat!

e) _____

f) _____

g) _____

h) Húzza át azt az alkotást, amelyik nem kapcsolható a c) kép korstílusához!

Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc képmása, Magyar Nemzeti Múzeum, Grassalkovich kastély

i) Milyen korstílushoz kapcsolható a sorba nem illő alkotás? _____

6. Oldja meg a feladatokat!**14 pont /**a)-b) **Ki az, aki tisztségét/ tisztségeit tekintve nem illik a sorba? Választását indokolja!****Rendezze betűjelekkel a táblázatba – a megfelelő személy neve alá – az adatokat!**

Bocskai István	Báthory Gábor	Bethlen Gábor	I. Rákóczi György	II. Rákóczi György	Apafi Mihály	II. Rákóczi Ferenc

- c) A Habsburg és a török nagyhatalom között egyensúlyozva, sikerült a rendet helyreállítania Erdélyben. A kormányzásban felesége Bornemissza Anna és Teleki Mihály kancellár segítette.
- d) Erőszakos kormányzásával maga ellen fordította az erdélyi rendeket. Szeben szabad királyi város elfoglalásával pedig az erdélyi szászokat.
- e) princeps absolutus
- f) Svéd, francia szövetségesként részt vett a harmincéves háborúban is. Visszavette a magánkézre került kincstári birtokokat, s megtörte a nagybirtokos főrendek hatalmát, birtokaikat elkobozta. A fejedelmi birtokokra alapozta keménykezű uralmát.
- g) Híres politikai végrendeletében mintát, útmutatást adott az ország sorsáról gondolkodóknak.
- h) 1657-ben Lengyelország ellen hadjáratot indít.
- i) A művészetek és a tudomány barátja. Gyulafehérvárott akadémiát hozott létre.
- j) Támogatta 1640-ben a váradi nyomda létrehozását.
- k) Protestáns jogok védelme jellemzi, „bibliás, őrálló fejedelem.”
- l) A szécsényi országgyűlésen (1705) a magyarországi rendek 1705-ben szövetséget kötöttek (rendi konföderáció), és vezérő fejedelmüké választották.
- m) Kincstára a legnagyobb jövedelemre a kereskedelmi monopóliumokból tett szert.
- n) Letelepítette a hajdúkat.

7. A következő szöveg hibás állításokat tartalmaz.**Nevezze meg a hibás szövegrészt a táblázatba és írja mellé a javítottat!****6 pont/**

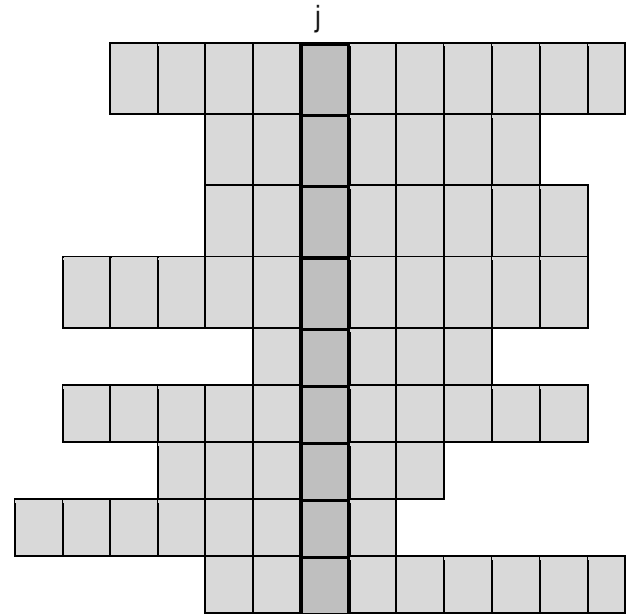
III. Károly (mivel nem született fiúgyermek) a rendekkel elfogadtatta a nőági örökösödés szabályát, a Pragmatica Sanctiót. Az 1222-1723-as országgyűlésen a magyar rendek is elfogadták a rendi jogaik megerősítésének. Mária Terézia uralkodásának kezdetén kitért az örökösödési háború, az orosz király seregei elfoglalták Sziléziát, a bajorok pedig Burgenlandban és Csehországban nyomultak előre.

A háború után a királynő növelni szeretne volna a bevételeket, ezért bevezette a kiváltságos rétegek adóztatását is. Magyarországon az erős rendiség a nemesek adófizetését megakadályozta. Így az 1574-es vámrendeletben közvetett módon megcsapolta a magyar nemesek jövedelmét. A hármas vámhatárral elősegítette a magyar ipar fejlődését. 1767-ben maximálta a jobbágyi szolgáltatásokat. A modernizációt segítette a Ratio Educationis. (tankönyvi szöveg tartalmi idézete – Száray Miklós: Történelem 10.)

Helytelen, téves információ	Helyes, javított információ
a)	
b)	
c)	
d)	
e)	
f)	

8. Rejtvény – Írja be soronként a meghatározásnak megfelelő megoldásokat!**12 pont /**

- a) A falvak tömeges elnéptelenedésének folyamata a XV. században
- b) Telki állomány nélküli vagy legfeljebb egy negyed telekkel rendelkező jobbágy.
- c) Köznemesi származású jogász, aki könyvében lefektette a nemesi jog alapelveit.
- d) Az állattartók és a/az alkották a jobbágyi társadalom tehetősebb rétegét a XV. században.
- e) Felvidéki, szabad királyi város.
- f) Parasztfelkelés vezetője.
- g) Királyi tetszvényjog. Placetum
- h) Mária Terézia által kiadott rendelet.
- i) Pelbárt. Ferences hitszónok (XV. sz.)

k) – l) Magyarázza a függőleges oszlopban található történelmi fogalmat! _____

9. A jobbágyok helyzete a XV. században**10 pont/**

a - b) Írjon két dolgot, mitől függött a jobbágyok sorsa a XV. században? _____

c) Melyik volt a legfontosabb jog a jobbágyok életében? _____

d) Ki volt a jobbágy bírója? _____

e) Miért számított különleges birtoknak a szőlő? _____

Ismeretei és a forrás segítségével írja a vonalra, mit jelentenek a következő szavak?

„Amíg 1200 kévés terméseredményt Bács megyében, addig ezt a mennyiséget Borsod és Zemplén megyében csupán azok egynegyede volt képes learatni. [...] a tehetősebb gazda 30-40-szer több élést aratott, mint a legszegényebb.” (Draskóczy István: A tizenötödik század története, 39. p.)

f) kéve _____

g) élés _____

h) irtás _____

i) kocsmáltatás _____

j) A legkisebb adónak a baranyavári uradalomban élők hányszorosát fizették? _____

„A földesurak időnként rendkívüli adót vetettek ki jobbágyaikra, amelynek mértéke a gazdák vagyoni viszonyihoz igazodott. A baranyavári uradalomban 1469-ben 8 forint volt a legnagyobb tétel, míg a legkisebb mindössze 0,25 forintot tett ki.” (Draskóczy István: A tizenötödik század története, 39. p.)

10. Karikázza be a helyes választ! (A kérdések a XVIII. század végi és XIX. század eleji magyar történelemre vonatkoznak.) **10 pont /**

a) Mikor kezdődött a konjunktúra Magyarországon?

1. II. József uralkodása idején 2. A napóleoni háborúk idején 3. Mária Terézia uralkodása alatt

b) Mely anyagok voltak szükségesek az ágyúk szerkezetének elkészítéséhez?

1. Tölgyfa, vas 2. Akácfa, réz 3. Kőrisfa, vas

c) Hagyományosan ott volt a városok Fő tere, ahol

1. a városháza, a céhek gyűlésterme, a kikötő állt. 2. a városháza, a piac, a főtemplom állt.

3. a városháza, a bíróság, a temető épült.

d) Hogyan ítélték meg Martinovics Ignácot?

1. 25 év börtönbüntetést kapott.
2. Martinovicsot, mivel kegyelem reményében elárulta társait, elsőként végezték ki.
3. Martinovicsot, mivel kegyelem reményében elárulta társait, halmazati büntetésként utolsóként végezték ki, végig kellett néznie a többiek kivégzését.

e) Ki az, akinek a sírfeliratán a „Fuit” szó szerepel?

1. Madách Sándor 2. Kölcsey Ferenc 3. Toporczy Horváth Jakab

f) A Himnuszt megzenésítette:

1. Liszt Ferenc 2. Erkel Ferenc 3. Egressy Béni

g) Mit a dolga a kortesnek?

1. Megválasztatni pártja képviselőjét. 2. A kokárda viseletének rendeletét készíti el. 3. Kokárdát készít.

h) 1608 óta a magyar rendi országgyűlés

1. felsőtáblás 2. kéttáblás 3. egytáblás

i) Ki mondta? „Adjunk hálát az istennek, hogy tettünk annyit, miszerint üldözésre érdemesnek tartanak.” (<http://mek.oszk.hu/00800/00893/html/doc/c400508.htm> - 2019.04.20.)

1. Óz Pál 2. Lovassy László 3. Kossuth Lajos

j) Mi ma a neve az 1827. évi XI. törvénycikkben Tudós Társaságnak nevezett intézménynek?

1. Magyar Nyelvtudományi Intézet 2. Magyar Tudományos Akadémia 3. Magyar Nyelvművelők Társasága

11. Írjon I-t az igaz, H-t a hamis válasz után!

4 pont /

Állítás	Igaz	Hamis
a) A Zsigmond által alapított Sárkányrend tagjai a magyar uralkodó mellett a cseh Vencel és a lengyel Kázmér is.		
b) Bethlen Gábor bevételeit növelték a harmincadvából, a sóbányák hasznából, a fiskáliskézből tartott uradalmakból származó összegekből.		
c) Martinovics Ignác a Szabadság és Egyenlőség Társaságát azzal a céllal hozta létre, hogy a teljes polgári átalakulás követően demokratikus, független Magyarországot hozzanak létre.		
d) A magyar nyelvű sajtó kezdetei az 1780-as évekre nyúlnak vissza: Pozsonyban jelent meg 1780-tól a Magyar Hírmondó, Bécsben a Magyar Kurír (1786), majd Pesten a Hazai Tudósítások (1806).		

12. Esszé - Mutassa be röviden a források és ismeretei alapján, mely gondolatok teremtették meg a liberális reformmozgalom eszmei alapját!

12 pont /

1. „A reformerek „liberálisoknak” vallották magukat. Eszmerendszerük, politikai ideológiájuk az európai liberalizmus sajátos hazai változata volt. Legfontosabb sajátossága abban rejlett, hogy a rendi-feudális struktúra lebontását és a polgári átalakulást a régi rend kiváltságos uralkodó osztálya, a birtokos nemesség kívánta megvalósítani, oly módon, hogy vezető pozícióját a létrehozandó új, polgári Magyarországon is megőrizze.”
(Katus László: Magyarország a Habsburg Monarchiában (1711-1918) = Magyarország története. Főszerkesztő: Romsics Ignác, Akadémiai Kiadó, 2007. 596. p.)

2.

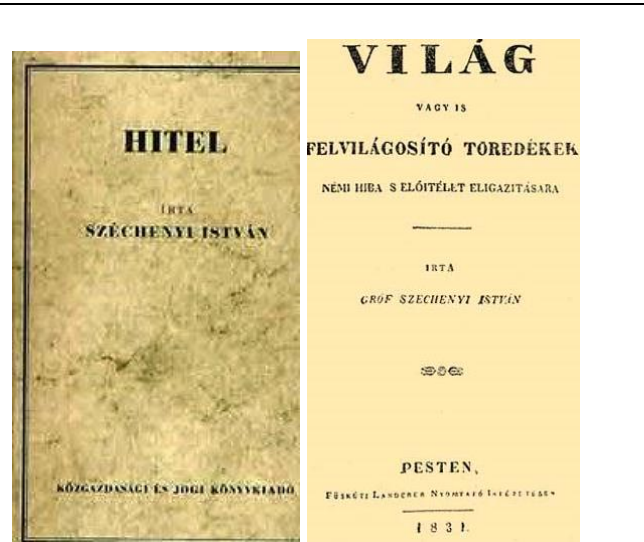
„Hunnia minden lakosainak polgári létet adni! [...]

Az ősiségi Jog örökre el van törölve.

Magyarországon mindenki bírhat ingó és ingatlan jószágot mint sajátot.

Mindenki egyenlőn áll a törvény ótama és súlya alatt.

Magyarországban csak magyar nyelven szóló törvény, parancs, ítélet kötelez. (Széchenyi István: Stádium (részletek). Lipcse, 1833.) In.: Katus László: Magyarország a Habsburg Monarchiában (1711-1918) = Magyarország története. Főszerkesztő: Romsics Ignác, Akadémiai Kiadó, 2007. 598.p.)

3.

„Sokan szép törvényes szabadságunkat s egész nemzeti létünket csak abban képzelik helyzetetve lenni, hogy a magyar nemes semmit sem fizet s terhet hordani nem tartozik.

A valódi törvényes szabadság s a polgári helyzetetés becsének mekkorasága főképp háromban áll. Elsőben: hogy kinek-kinek mennyi befolyása van hazája nemzeti létébe. Azon ország él a leg törvényesb szabadsággal, hol az egész nemzet minden tagjai közt a polgári lét munkásan van elosztva s annál fogva mindenki hona s önsorsa elrendelésében képviselői által résztvéve foly be; hol semmi önkény törvényes kötelességei alól senkit fel nem oldoz, sem senkitől vak engedelmességet nem kíván; hol törvényes uralkodó alatt minden kötelességérzésből öntudással fejet hajt, de felemelt fővel járhat azonban törvényes jussai szentségének érzetében.” (Részletek Wesselényi Miklós Balítéletekről szóló művéből <http://mek.niif.hu/01100/01135/01135.htm> - 2019. 04. 23.

